

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szentgyörgy-utca 1092. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wttlich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénz és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébetvár, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Marki 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI AR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési felhívás

„Székely Hirlap“

V. évfolyamára.

Előfizetési díj: Egész évre 6 frt. Félévre 3 forint. Evnegyed-re 1 frt 50 kr. o. é.

Az előfizetési díj legcélszerűbben postai utalvánnyal a „Székely Hirlap“ kiadó hivatalának Maros-Vásárhelyre küldendő.

Maros-Vásárhely, junius 10.

Lapunk idei 37-ik számában közöltük volt az előttünk nagy fontosságúnak tetszett legelső fegyelmi kereset körüli nézetünket, mely mint különben is ismeretes, ma már nem bir lekötőlező érdekel.

Erre Baloméri János, dévai kir. törvényszéki bíró lapunk 40-ik számában bírálat s kifogás alá veszi az ő — mint fegyelmi kereset alá vont bíró — eljárása ellen tett törvényes észrevételeinket.

Mi ezen bírálatot azonnal és legkisebb változtatás nélkül közöltünk, valamint közöltük az ezután kevés idővel — Nyilatkozat címe alatt — beküldött kijavításait.

Ezek vétele és hiven végrehajtott közlése után még vártunk egy keveset, és pedig azon okból, hogy Baloméri Jánosnak maradjon ideje, bár minő utóészrevételeit megtehetni ezen érdekes ügyre vonatkozólag; miután mi, szerkesztői pályánk egész folyama alatt legtöbbet fektettünk arra, hogy minket méltánytalansággal és inhumanitással senki se vádolhasson.

És most már csakugyan elérkezettnek hiszszük az időt, hogy a Baloméri János tvszéki bírónak. Lapunk 40-ik számában legkisebb változtatás nélkül közölt „Nyilatkozat“-ára berekesztőleg — e jog minket illetven — feleljünk, ép úgy a tör. királyi tábla bírói eljárása, mint saját nézetünk védelme érdekében.

A törvényszéki bíró azon nézetünket, melyszerint mi akir. főügyésznek tiszta számokra fektetett erősségeit — miután szerintünk az arithmeticaival szembe nincs fegyver — meggyengíthetlenné nyilvánítottuk, „infallibitas“ eszméjét magában foglalónak mondja.

És ebben a nyilatkozó törvényszéki bíró urnak tökéletesen igaza van. Mi a számtant — és csak egyedül ezt — infallibilisnek hisszük. S midőn a kir. főügyész számtani tisztasággal s határozottsággal kimutatja, hogy: Baloméri János hét és fél hó alatt 762 ügydarabot úgy látott el, hogy azokból 139-et ad acta tétetett, 350 darabot pedig további utasítás nélkül az illetékes járásbíróshoz tett át; s hogy a törvényszéki bíró ur által ép a jelen tárgyalásra felkivánt s átvizsgált évi kimutatásból világosan kitűnik, hogy mult évi september 20-tól december utolsó napjáig 122 darabot úgy intézett el, hogy azok közül érdemleges határozatot egyetlen egy se tartalmaz, s Baloméri János ezen alapos kimutatást hasonló számtani határozottsággal meggyengíteni avagy csak meg se kísérti; akkor nem lehet ám állítani, hogy a főügyési számok ne tartalmaznának valóságot; s hogy mi állításainkat a tárgy

mellőzésével a személy ellen intéztük volna, és pedig örömrünk nyilvánítása kíséretében. Ilyesmi épen nem olvasható a „Székely Hirlap“ idei 37-ik száma vezércikkében. A mi pedig ebben írva van, számokból jádázilag fércelt polemiaival legkevésbé gyengíthető.

A hivatalos nyelv mellőzésére védő erőssége is, melyet csak is az 1869-bei IV-ik t. cz. 6. §. d) pontjában akarna megtalálni, legkevésbé se gyengíti azon alapos vádat, hogy merőben figyelmen kívül hagyta a törvény határozott szavait: miszerint: „a kormányzat minden ágában a hivatalos nyelv a magyar.“ Sőt lapunk 40-ik számában álló nézetében aztán sans géne kimondja, mit érez, t. i., hogy véleményezése, nem csak a nyelvek hivatalos használatára vonatkozó törvény, hanem minden más törvény, mely értelemben alkalmazása iránt, szabad és korlátlan.

Ez aztán az alkotmányos fogalmak világában egészen új dogma. Mi úgy hittük s úgy hisszük, hogy a törvényt úgy kell érteni és telyesíteni, mint az írva van. S a netalán felmerülhető kételyt értelmére nézve csak az oszlathatja el, a ki azt hozta. De hogy minden bíró korlátlanul éttelmezhesse, az képtelenség, mely fejtelenségre vezetne.

Az elnökek vereségei, teljesen constatálva, mint a melyet a bírói függetlenség szempontjából még hozzánk beküldött nyilatkozatában is védelmez, s nem akarja elismerni, hogy egy erkölcsi testület szép nevének s nemes hivatásának csak is úgy felelhet meg, ha a rendezett engedelmességet, a szükségelt rend fenntartásáért meg nem tagadja.

Baloméri János ur még azt is rosznéven veszi, hogy fiatal bírónak tekintjük. Bizony pedig mi most is azt mondjuk, hogy 18 éves bíró — kinek még 22 évig felette sok tanulnivalója van, ha az áldott „Docta Ignorantia“-t bár megközelíteni akarja — fiatal bíró.

Hogy minden szavát a királyi tábla fegyelmi osztálya előtt mondott beszédének nem épen úgy adtuk, miként az ott mondva volt, az a gyorsírást hiányának feltudható. De hogy a tényeket hiven adtuk, ez ugyan megtámadhatlan valóság.

Dobolyi Sándor.

Büntény és büntetés.

— Természettani, társadalmi szempontból vizsgálva. —

Erismann Quetele és Häckel után Lukátsffy Aurél kir. alügyésztől.

Ötödik közlemény.

(Folytatás.)

Mint az előbbi közleményben előadtuk valamely államban uralkodó osztály képezi az uralkodási rendszert, ezen rendhez érdekeinek megfelelőleg ujl az alkotmány, hozatnak a törvények. Az uralkodó osztály tehát erősebb voltánál fogva hozzá javára szolgáló oly intézményeket, mely a más osztályokra nézve akárhányszor lehet jogtiprás, alkotmány megsértés.

Ez napjainkban is fordulhat elő.

Az urópai államokban mai napon mindenütt két osztály áll egymással szembe, egyik az uralkodó, másik a szenvedő; mindenkinek megvannak érdekei, melyért küzd, harcol, az első a meglevőnek védőjéül, megtartójául az utolsó javítójául (akárhányszor rombolójául) tekinthető. Már — most akár hányszor megtörténik,

hogy haa szenvedő osztály tudományvagy más neme-sebb intentiók által az uralkodó osztály rendszerét megtámadja, vagy annak megbuktatására tör, büntényt követ el, mely lehetőleg szigoruan büntetettetik, deha aztán az elnyomott osztály hatalomra jut, saját érdekében ezen büntényt hazafiui érénynek declarálja, s ezáltal a legnagyobb jogtalanság azonnal joggá válik; hogy valjon az emberiség haladásának a tudomány követelményei-nek is megfelel egy, mint a régi, olyan kérdés, melyre nehéz megfelelni. Annyi bizonyos, hogy minden szép és nemes eszmének az a legismertetőbb oldala, hogy kezdetben épen nem volt ismeretes. Maga az uralkodó osztály üldözi azon eszméket, melyek a társadalom ujraalakítására nézve befolyással lennének, s a kik terjesztik, szenvedésnek voltak kitéve, börtönbe, gályára, száműzésbe huzoltattak, vagy mint Huss János és a keresztény vértanúk máglyán veszttek el, de eszmeik megmaradt, az nem veszett el, sem a börtön bűzhődt falai közt sem el nem temettetett a sirban.

Egy másik nemzedék aztán zászlójára tűzte az üldözött eszmét és azalatt ment előre. Ebből pedig a következők, hogy néha a jogtalanság csak is azon okból azt mert az uralkodó osztály által annak tartatik.

* * *

A jogtalanság nem egyéb, mint más személy jogai elleni cselekvény következtől vagy anyagi, a mennyiben t. i. bizonyos illetőleg személyes vagyonában jogáiban más által erőszakosan megkárosítottatik, vagy alanyi mennyiben a jogsértés magában személy jogáiban rejlik. Minden jog sértésnek három fő feltétele van: az akarat, a jogellenes tett s e kettőt összekötő okozat (causal nexus)

(Folyt. köv.)

Maros-Vásárhely sz. kir. város képviselő bizottságának 1873. márcz. 24-én tartott 5-ik rendes nyilvános közgyűlése.

Elnök: Borosnyai Pál, polgármester.

Jegyző: Kiss József, főjegyző.

Tárgyak:

(Folytatás.)

Polgármester előterjesztvén, mikép a mai közgyűlés tárgysorozata megállítása és szétküldése után két sürgős tárgy adatott be, u. m. a bival és tehén csorda felállítása, még a nagy váltótérre vezető ut kiserelése; ezek tárgysorozaton kívüli tárgyalatását indítványozza.

Mindkét ügynek sorozaton kívüli tárgyalatása egyhangulag elfogadtatik.

Ennek folytán:

Olvastatik a rendőrkapitányságnak f. év és hó 8-ró, 1532. sz. a. kelt, a bival és fehér tehén csordának a mézárósrét hidegvölgy legelőkön felállítását javaslatba hozó jelentése.

A csordának a mézárósrét rétfén és a hidegvölgyben az eddig fenállott legeltetési díj- és mód melletti felállítását meghatározatatik, ennek siető eszközölésével a tanács bizatván meg,

s minthogy a városi postamesternek eddigi álláspontja a kir. postahivatalnak f. évi április hó 24-én leendő életbeléptével megszűnik, a postalovak legeltetésére a városi közönség által a város tulajdonához tartozó két darab rét, mely ideiglenes használat végett volt adva, visszavételére javaslatot, annak visszavételére nézve a tanács által teendő lépések megtétele azon idő pontra halasztatik, mikor az új postahivatal működésének megkezdése a városi közönséggel hivatalosan tudatni fog.

Bizottmányi jegyzőkönyv a nagy váltó rétre vezető s a vizáradások által megsemmisített régi szekérut helyébe

más közlekedési ut megnyitása végett helyi timár Péterfi Jánossal létesítendő csereegyezményről.

Belátva a képviselő bizottság a nagy váltórétre vezetendő új ut megnyitásának szükségességét, a betérjesztett bizottmányi véleményt, melyszerint helyi timár Péterfi Jánosnak a szentgyörgyi határon levő földjéből a maros vize partjától kezdve alsó oldala felől 8- innen egyenes vonalban az ut hosszában 28 ölet mérve, a földje felső oldala felől hasonlóan 5 ölet földjébe bemérve, összesen 224 □ öl közlekedésiútnak kiszakítandó rész helyébe, a czigánymező-utczából a gurdaly határrészre bejáró ut jobb felére büttyével rugó és timár Sebeni Mihály földje szomszédságában fekvő 239 □ öl területű darab föld oly feltét alatt adassék cserébe, hogy Péterfi János köteles ezen földből, annak egész hosszában egy öl széles helyet szekérutnak átadni, helybenhagyólag elfogadja; a csereszervódvénny létesítésével az e tárgyban kiküldve volt bizottmányt, a csere végrehajtásával pedig a tanácsot bizza meg.

Belügyminister ur ő nmlgának idej január hó 9-ről 43879 872. sz. alatt kelt magas leirata, melynél fogva több helyi polgárnak folyamodványa, melyben a várkastélynak hivatalok, levéltárok, börtönök és laktanyák átalakítása kérik, nyilatkozattétel végett leküldetik.

Kiadatni határozzatik a gazdasági és építészeti szakbizottságoknak véleményadás végett.

Az országos magyar iparegyesület 1872. évi november hó 27-kéről 1076 sz. a. megküldi a pesti és budai ipar-iskolák működéséről és eredményéről tett harmadik jelentését.

Tudásul vétetik s bárki általi betekínthetés végett a levéltárban kitétetni határozzatik.

A kiküldött bizottmány beadja Márkus Márknak, mint a sör- és seprő termelési és fogyasztási-adó vételi jog hasznabérliójének, a hasznabéri szerződés, minő irányban és feltételek alatt kívánt módosítására nézve jegyzőkönyvre vett nyilatkozatát.

A beadott nyilatkozatban a rendőrséget érdeklő és felelősséggel terhelő pontozatok fordulván elő, a netalán szükségessé váló felvilágosítás adás végett, a gyűlésben jelen nem volt rendőrkapitány is beszóllított, kinek eljárása a nyilatkozat felolvasása után helyeseltetett és az ügynek huzamos megvitatása után kiderülvén: mikép a hasznabéri szerződés még belügyministerialis jóváhagyást nem nyert, ennek a végett a főmlgu m. k. belügyministeriumhoz leendő felterjesztése egyhangulag meghatározzatik ugyan, de a módzat, melyszerint ez történjék, kérdés — vita tárgyává tétetvén, elvégre megállapított, hogy azok, kik a hasznabéri szerződvénynek ahoz tartozó összes ügyiratokkal leendő felterjesztését óhajtják „igen“-nel — mások ellenben „nem“-mel szavazzanak. — A bevett nyilt szavazat következtében szavaztak:

TÁRCSA.

Aranka áldozata. Az „Indépendance Belge“ után.

Dobolyi Sándor.

(Folytatás.)

Bennoist abbás elpirult, s szemeit lesütve halkal így dadogott.

— Az én szegényeim? e tekintetben ne támoszkodjék reám kisasszony. Az, ki ronygyos és üldözött volt az az én uram, kinek én alázatos szolgálja vagyok. S ha ön saját jótéteményeihez még csatolni óhajtana is — jegyezze meg jól nagyságod, hogy én semmiesetre nem tudnék oly gyöngéd lenni, hogy önhöz egy hasonló kéreessel forduljak — nem lenne-e felesleges azokhoz a kereszthez vezető ösvényt is hozzágondolni? Azok a tövissel koszorúzott képek, melyek oltárainkon mohosulnak, megszégyenitenek engem, ha a világi javakra gondolok, maga nagyságod is, a ki egy szenvedélyes művész, sokszor elszomorodott ezen szvedést ábrázoló képek látására.

Az abbás nem bátorzkodott bevégezni; érezte, hogy ő sokkal merészebb beszélni, mint bevárni egy feleletet.

Aranka segélyére jött.

— Ön jól felelt, szólt Aranka; hidje el tisztelendő ur, hogy én sokszor ábrándoztam a golgotai állomással, én le tudnám ezt festeni, de nagyon soká várokotatnám önt. Egyre nézve tisztában vagyunk t. i. hogyha sikerülne ön birtokába jutni a calvariára vezető ösvénynek.

— Én nem kétkedem egy perczig se a sikerre nézve.

— Én se a galgotára nézve.

Igennel

1. Antal Ferencz.
2. Lázár Benedek.
3. Csiki Márton.
4. Biás István.
5. Gombás József.
6. Z. dr. Knöpfler Vilmos.
7. Z. Bodolla János.
8. Csiki Gergely.
9. Veszely Károly.
10. Kiss József.
11. Csiki Károly.
12. Petelei János
13. Borosnyai Pál.

Nemmel.

1. Hints Lőrincz.
2. Fekete Ferencz.
3. Gálma Károly.
4. Józsa István.
5. Lag György.
6. Polgár Lajos.
7. Dobolyi Sándor.
8. Lakatos János.
9. Marosi Farkas.
10. Keresztes Sándor.
11. Seres János.
12. Kiss Károly.
13. Hints ifj. Dániel.
14. Kovács Áron.
15. Mészáros Lajos.

Tizenöt szavazattal tizenhárom ellenében a szerződésnek csak is az árverezési jegyzőkönyvvel leendő felterjesztése vált határozottá. — Addig is azonban, miglen felsőbb helyről az ügyet érdeklőleg bármi intézkedés tétetnék, a hasznabéri szerződés szigorú fenntartása mellett, a hasznabérliónek a hasznabéri szerződvény értelmében a rendőrség általi pontos gyámolítása meghatározatik.

Kovács Áron minden a szerződés jelen szerkezetéből keletkeztetéből keletkeztethető per- és kártérítés ellen óvását jegyzőkönyvben kívánván igttatni, hozzácsatlakoztak Hints ifj. Dániel, Gálma Károly, Fekete Ferencz, Józsa István, Seres János, Mészáros Lajos, Lag György és Polgár Lajos.

Dr. Z. Knöpfler Vilmos és polgármester pedig a hasznabéri szerződésnek az ügyiratok nélküli felterjesztése ellen óvásukat jegyzőkönyvbe igttatni kérték.

Ezzel polgármester az idő előhaladta miatt e maj gyűlést bezártnak nyilvánítván.

A gyűlés eloszlott.

(Folyt. kövtek.)

Szentiványi Kálmán jelentése hivatali eljárásáról, 1873. jan. 1. május 9-éig.

Méltóságos főkirálybíró ur, tekintetes képviselő bizottság!

Folyt. köv.)

3-szor. A közegészségügyet illetőleg:

E félévben nagyon sok váltóláz volt, mint máskor is. — Szörványosan több helyen mutatkozott vörheny és szanyaró tüdőlobb, többire szelid befolyással; hőkhurut és bőrgburut, hurutos — és roncsoló toroklobb. Ezek közül azonban csak a járványú csoportosult esetek érdemlik meg a legkiválóbb figyelmet és azon szörványos esetek, melyeknek legelső föllépte is egy nagyszerű járvány kitérésének aggodalmával rettentti meg az embert. Ezek közül a roncsoló toroklobb is több helyen mutatkozott, s

E szó után Aranka köszönt a lelkésznek, s tovább ment a kastélyba vezető ösvényen De még egyszer útközben meg kelle állania.

Mikor a Mari háza elébe ért, betért. Az ebédén már tul-estek volt. A férfi munkájához látott, a nő rendezett a csecsemő egy kis bölcsőben aludt; három gyermek elment az apával, s a majorban játszadoztak. Csak a kis Jakab egyedül maradt az anyjával oda haza.

A tűzhelyhez közel, egyik kövér orcájával egyik husos kezére támaszkodva, könyökével a térdin Jakabka merőn nézett egy kék füst vékony szálára, mely egy félig leégett venyige végéből emelkedett, hogy a nagy kéményben végkép elenyésszék.

Minden korban a nagyravágyás ábrándokat keltet, s a költészet a gyermekkor másodszori teje.

A kis Jakabka elmerülve, meglehet a maga számára egy tündérregét alkotott. Meglehet ő elragadtatva érezte magát a kastély szép kisasszonya által, egy ismeretlen tályba, alant, távol, vagy az égbe, mely kék, mint a kicsiny felhő, mely szemei előtt szállt fell.

Egyszer csak úgy tetszett neki, hogy a tündér belépett, s őtet neyén szólította.

— Jer ide kis Jakabkám, mondá Aranka édes zengzetű hangjával.

Mihelyst kinyitotta nagy szemét és száját, mely az öröm miatt reszketett, Aranka levette szalma kalapját, hogy annál láthatóbb legyen megnyerő szelid mosolya.

El akarnál-e te velem jöni?

A gyermek elsárgult, nézte a vékony füstet, mintha hálálkodni akarna, azután az elfeketült padlázatot, mintha az égbe vezető ösvényt keresné azon, de nem felelt csak jekelt s kezét nyújtotta.

ha néha több időre is megszűnt: hol itt, hol ott megint állottak elő újabb meg újabb esetek. Most közelebről is megvolt egy darab időre szünve, azonban május 5-én egyszerre két haláleset jelentetett be.

Az ezen félévben mutatkozott toroklobb esetek következők:

	volt	2 beteg	meghalt	1 meggyógyult	
Makfalván	1	"	"	"	1
B.-Madarasan	6	"	"	"	3
N.-Ernyében	2	"	"	"	2
Tompán	4	"	"	"	2
M.-Szt-Györgyön	3	"	"	"	3
Ny.-Szeredában	2	"	"	"	1
Jobbágyfalván	5	"	"	"	4
Csókfalván	1	"	"	"	1
Ny.-Szt-Márton.	4	"	"	"	3
Ny.-Szt-Annán	1	"	"	"	1
Ny.-Szt-Lászlón	21	"	"	"	13
M.-Bádon	53	"	"	"	35
Összesen	53	"	"	"	35

Jelenleg nincs toroklobb.

A cholerából székünknek ezuttal csak kevés rész jutott. Kifutott Jobbágytelkén folyó év január 18-án. Mindösszesen volt 7 betegülési eset. Ezek közül meghalt 3, meggyógyult 4, azután több eset nem volt.

A vörheny (scarlatina) folyó év február 19-én rohamosan fellépett Lőrinczfalván; még pedig igen rossz jelleggel, mert többnyire petecscsel és hurutos toroklobbal lépet fel. Összesen volt 12 beteg, meghalt 2, a többi meggyógyult. E járvány sokkal gyorsabban bevégződött, mint azt annak rohamos felléptétől látni lehetett volna. Nem is tartom szükségesnek megjegyezni azt, hogy a helyszínén a szükséges intézkedések, mind Lőrinczfalván, mind pedig a többi említett községekben a lehető legnagyobb pontossággal és szigorral tétettek meg.

Bujakor kevés volt, s csak magán uton kezeltettek. Ezekről s más szörványos esetekről, melyek a tisztiorvosok által magán uton kezeltettek, s melyek közigazgatásilag kevesebb fontossággal bírnak: ez év végén fogok tüzetesebb jelentést adni.

Közigazgatásilag bejelentett és hivatalosan megvizsgált hirtelen haláleset ide nem értve a roncsoló toroklobban elhaltakat, volt 13.

Ezek a következők, M.-Madarasan 1 meghalt tüdőlobban. M.-Kölpényben 1 meghalt gégevizenyőben. Vajában 1 meghalt guttaütésben. Baczka-Madarasan 1 meghalt eskorrohamban. Mikeházán 1. Andrásfalván 1 meghalt 1 thyphusban. Gegesben 1 meghalt szeszmergezésben a pálinka mértékletlen itala következtében. Sz.-Gerliczén 1 meghalt veszedelmes lázgerrohamban. Názánban 1 meghalt gümös tüdőbarlangok miatt. Vajában 1 meghalt utaztában a szekeren meghalt; sóváradi Biró Dénes guttaütésben. Kaálban 1 meghalt gümökoros tüdőbarlangok miatt. Lőrinczfalván 1 szivgörcsben. Udvarfalván 1 meghalt tüdőlobban.

— Felelj hát Jakabka mondá Mari, a ki tetszvégyólag mosolygott.

— Ő nagyon kielégítőleg felelt, szólt Aranka, a gyermek kezét a magába szorítva. A te kötelességed Mari felelni. Mond átengeded nekem Jakabkát?

— Őnek őt átengedni! kiált élénken az anya hogyan!

— Mint a hogy iskolába adnád, vagy mint a hogy később asztalosságra. Halgass reám jó Marim, tevé hozzá Aranka, valódi felindulással; a vén leánynak ovatosnak kell lennie szembe az önzéssel. Én nem akarok addig meghalni, míg szerettetve nem leendek. A te kis Jakabkád igénybe vette az én szívemet, és én azt neki akarom engedni. Eljő hozzám, velem együtt élni. Ő az én gyermekem leend. De ha te ezt a címet nem akarnád átengedni, azon esetben keresztfiam leend. Én őt megtanítandom olvasni, írni, dolgozni, minket mindnyájunkat szeretni rajtad kezdve, de rajtam végezve, magát hasznossá tenni. Ne félj, hogy nállam dologtalan és hálátlan legyen. Átadod-e nekem? Nem átkölcsonözöd-e?

Mari sirt, fájdalma vegyes volt hilaérzettel.

— De hát a kis testvérei? Szólt ő.

— Mi sokszor eljövendünk őket meglátogatni.

— De hát az atyja!

— Ha a mi látogatásaink őt nem fogják kielégíteni, akkor sétáljon ő el a kastélyba.

— És én?

— Legyen bátorságod rossz anya, kimondani, hogy te inkább szereted őt magad körül látni!

(Folyt. köv.)

Orülési esetek: m. sz. annai Bordás Gábor, miny örült közgazgatásilag kórházba küldetett. Torboszlóból, Kislászló és M.-Madarasról özv. Szentannai Jánosné, mint több idő óta örültségben szenvedők számára a n. szebeni országos tébolydába való felvételési engedély közelebről eszközöltetett ki.

Öngyilkos volt 2. U. m. Köszvényesen 1 akasztás után. Berében 1 főbelövés által. Egy torboszlói asszony kutyamarásból származott sebbel, mely a veszettség gyanuja alatt állott, ápril hóban kórházban küldetett.

Az állat-egészség ügyet illetőleg a legutóbbi rendes közgyűlés óta csakis M.-Bádon a Hidegvölgy nevű szénafüben lakozó Szur Mátyás földész juhaiban volt himlő bejelentve, melyeket megvizsgáltatván ott f. év. márczius 11-én találtatott 7 darab himlős juh, — a betegség ott helyben fejlődött ki, s annak rag által tovább terjedése meggátolása tekintetéből, a magas szabályrendelet értelmében azonnal intézkedés tétellett, úgy szintén utasítás is aziránt, hogy mint legbiztosabb óvszert az „oltást“ miként alkalmazzák.

A többnemű gazdasági állatokban — említett juh himlőnek kivételével másféle ragály természetű nyavalyák a mondott időszakon át nem uralkodtak. Hanem fájdalom azok helyet okozott rendkívüli kárt „májmetely“, mely koros állapot a a mult nedves évek folytán teljesen kifejlődött s erőre jutván, — bátrán mondhatni, hogy a székbeli — összes juhlelétszámnak felerészénél többet elpusztított. A még életben maradottaknak is egy része ferges, — és hogyha az állati test fenntartására okvetlenül megkívántatós természetes életfeltételek — t. i. levegő s táplálék, bár a jövőre nézt jóra nem változnak, akkor valóban a juhtenyésztésre nézt a legszomorítóbb állapot — általánosan bekövetkezendhet.

(Folyt. köv.)

Szabályrendelet.

a bölcsészeti, s illetőleg bölcsészeti-, nyelv-, történettudományi és matematikai természettudományi egyetemi koronán tartandó tudorsági szigorlatok iránt.

1. §. A buda-pesti királyi tudomány egyetem bölcsészeti karánál, úgy nem különben a kolozsvári királyi tudomány-egyetem bölcsészeti-, nyelv-, történettudományi és matematikai természettudományi karainál tudorsági szigorlatok tartatnak s tudori oklevelek adatnak ki.

2. §. A kik a szigorlatot letenni óhajtják, ez iránti folyamodványaikat az illető tudománykar dékánjánál nyújtják be.

Ezen beadványhoz melléklendő:

- a) a folyamodónak főleg eddigi tanulmányait felteintető életrajza;
- b) az általa látogatott tudomány-egyetemnek vagy egyéb felsőbb tanintézet leczkellátogatási bizonyítványai;
- c) a folyamodó kérelmének vagy felhozott indokainak támogatására szolgálható egyéb okiratok.

A folyamodványban egyuttal határozottan megjelölendő a szigorlat fő- és melléktárgyai.

3. §. A tudorsági szigorlatokra rendszerint oly folyamodók bocsáttatnak, kik valamely bel- vagy külföldi tudomány-egyetemet mint rendes hallgatók három éven át látogatták.

A mennyiségtan, természettan, és vegytanból teendő szigorlatoknál a műegyetemek leczkellátogatási bizonyítványai egyenlő értékűek a tudomány-egyetemek hasonló bizonyítványjaival.

4. §. Ily leczkellátogatási bizonyítványok nélkül is jelentkezhetnek tudorsági szigorlatok letételére azok, a kik az egyetemi tanulmányok hallgatására szükségelt közép-tanodai előkészültségen kívül kellőképen igazolják azt, hogy legalább is annyi idő alatt, mint a mennyi az illető szigorlat letételére különben kívántatik, az illető tudomány szakokkal oly módon s oly eszközök felhasználásával foglalkoztak, melyeknél fogva feltehető, hogy e tudományszakokban magokban kellő jártasságot szereztek.

Ily esetekben azonban a folyamodók szigorlatra bocsáthatása felett az illető tudománykar meghallgatása után a közoktatásügyi miniszter határoz.

E czélból az ily folyamodványok véleményes jelentés kíséretében a közoktatásügyi miniszterhez hivatalból felterjesztendő.

5. §. A tudorsági szigorlat letehetése iránti kérvény tárgyalatván, annak eredményét, esetleg a szigorlatra kitűzött határnapokkal együtt az illető kar dékánja a folyamodónak tudtára adja.

- a) írásbeli tudományos dolgozattól, és
- b) szóbeli szigorú vizsgálatból.

A szigorlatnak mindig egy fő és két melléktárgya van. Ezeket a szigorlandó szabadon választja.

7. §. Írásbeli dolgozata tárgyát a szigorló azon tudomány köréből tartozik választani, melyet szigorlata fő-tárgyául jelölt ki.

Ezen tudományos dolgozat czélja: a szerzőnek nemcsak tudományos tájékozottságáról, hanem azon képességéről is tanúságot tenni, miszerint szaktudományát önállólag is képes művelni.

Dolgozatát a szigorló köteles kinyomatni s ötven példányban a kar dékánjánál beadni.

8. §. A dékán a benyújtott dolgozatot kellő határidő kitűzése mellett két tanárnak adja ki bírálatra, és pedig az illető szak rendes, vagy ezek hiányában rendkívüli tanárainak, vagy végre azon szak tanárainak, melyhez a bírálendő dolgozat tárgya legközelebb áll.

9. §. A bíráló tanárok a dolgozat feletti véleményeket írásban adják be s ennek alapján kijelentik, vajjon a folyamodó szóbeli vizsgálatra bocsátható-e?

Ha a két bíráló véleménye egyező: akkor a dékán azt határozatként közli a folyamodóval; eltérő vélemény esetében a folyamodónak a szóbeli vizsgálatához bocsáttatása vagy nem bocsáttatása iránt az illető tudománykar tanártestülete határoz.

10. §. A szóbeli vizsgálat három oly tudomány szakból teendő le, melyek az 1. §-ban megnevezett karoknál rendszeresen előadatnak, s melyeket a szigorló szabadon választott, s melyek egyike a szigorlat fő-, másik ketteje melléktárgyát képezi.

11. §. A vizsgáló bizottság elnöke az illető kar dékánja, vagy ennek akadályoztatása esetében a pro-dékán.

Ha a szigorló által választott tárgyak két tudománykarnak körébe esnek: azon kar dékánja elnököl, melynek körébe a szigorlat fő-tárgya tartozik.

(Vége köv.)

Gondolatok.

Münker Arnoldtól.

I.

A XIX. század az leginkább, mely új tért nyitott a szellemi baladásnak, midőn felnyitá mindazon magasra vezető utakat, melyeket érdeme szerint ki ki elérhet.

E század az, mely merészen hirdeti, hogy az állam boldogsága csak is az állami tagok összhangzó műveltsége által érhető el. Halld e komoly szózatot bérces kis hazám ifjusága és vedd komolyan fontolóra! hisz azt fölösleges bizonyítgatni, miszerint a nemzet jövő boldogsága a ti szellemi műveltségekkel annyira összefügg; éppen azért kötelesek vagytok a különböző tudomány nemek művelésében a lehető legnagyobb szorgalmat tanusítani, mert minden nemzet csak annyit nyom a műveltségben, a mily gazdag irodalma.

Én jól tudom, hogy a társadalom balfogalmi hatása alatt vagytok; azon balfogalmak, a melyek minden léhaságot, ostobaságot egyedül a „fiatalemberek“ részére monopolizálnak. Mintha a munkaképes ifjuságnak nem a szellemi foglalkozások magasra becsülése, a tudományok művelése, hanem a betyárkodás, hányavetiség és üresfejű léhaság lenne hivatása.

Igaz ugyan, hogy vannak ifjaink közül olyanok is, a kik dolgoznak, de fájdalom nem azt, a mit kell! Határozottan bizonyítja jelen állításomat azon körülmény, miszerint ifjaink nagyjórésze éretlen vers faragmányokkal háborítja a szerkesztőket. Poeta non fit sed nascitur. Ne cariciozzuk aköltészetet a melyet egy jeles irodalmár így definiál. „A költészet az, a mely az állati tompaságból kibontakozó zsenge emberiség belsőjét állta körül, melynek Orpheus lantja után nem csak ember és állat, hanem élőfák és kőszirtek is vonulának, melynek hangjain a kolchisi sárkány elandalódék, s az alvilág istene is megindult, melynek arioni éneke által elbájolva lesve uszák körül a zengő lantost, s a tengerbe bukót delfixó vevő fel megmentő hátára. Képek ezek a hellenek örök szép hitrege világából, de mély értelműek, s azon hatást festők, mely által a költészet első szelidítője, nevelője és tanítója lett nemünknek, mely kezdetben az összes emberi műveltség foglalatja vala, melynek köntösében jelenék meg először az igaz, jó és szent, mert mi egyéb a költészet, mint mindennek egyesült megjelenése a mindennható szépnak alakjában.“

Bizony e definitio mindazokat, a kik valódi hivatást nem éreznek magokban, visszatartatná a költészet karikírozásától egyszersmind arra utalva, hogy más téren értékesítse tehetségeit.

Szini szemle.

Kedden junius 3-án „Tündér ujjak“ színmű 5 felvonásban Scribe és Legouvéttól.

Ebben a drámában a munka és szorgalom ép úgy erkölcsi, mint anyagi értéke és haszna hatályosan van ki-tüntetve. Ily czélzattal a jeles írók Helén — gróf Lesneven unakahugának adtak legnagyobb szerepet, mint a ki magos születése daczára, kirekesztőleg munkája és szorgalma által jöhetett azon kedvező állásba, hogy mind maga kényelmesen élhetett, mind büszke vérein teteme sen segíthetett.

És S. Dobozi Lina ezt a szép szerepet felfogta, s jelesen adta. Szenvedő helyzetében a türelem, boldog állapotban a szerénység és szolgálatra készség megnyerő játékában művésziileg emelkedik ki. S. Dobozi Lina ma már a maros-vásárhelyi színházi közönség kedvence.

Abonyiné is, Bertha a grófné unakahuga, mint egy megtévesztült naiv jószág, máj szerepében nagy próbáját adta a szinpadai képességnek, sok és kitartó erkölcsi er-jének, s nem lankadó figyelmének. Sok szellemi és gondos magára ügyelet kívántatik oda, hogy a színész valódi nehézszeréhez végig hív legyen, Abonyiné-nál, mind ezek megvannak.

Kerbirand, Mennville marquisné, Lesneven grófné Lesneven gróf fia, Tristán gróf fia, mint sajtáságos jellem festések, Földényi, E. Kovács Gyuláné, Philipoviczné, Szentgyörgyi és Krasznai, azokat egyről egyig találva állították előnkbe.

Közönség nagy számmal.

Szerdán junius 4-én „Cheufflei ur otthon lesz“ vig op-rette 1 felv. Offenbachtól.

Valamennyi operette zeneszerzők közt nekünk az Offenbach művei leginkább tetszenek. Mi ezekben legtöbb eredetiséget, izlést, érzést és legalaposabb hangszer kíséretet találunk, s ezek mellett sok jódni könnyűséget. Chouffleurijének mai előadása semmi kívánni valót nem hagyott. Főleg olyan Pettermanja, mint Marcel, akár elevenség, akár alapos zeneképesség, akár buffo ügyesség szempontjából tekintve őt, még a pesti nemzeti színháznak sincs.

Babylas Dékány Róza kedves fiatal zeneszerző volt, a ki csak mint amolyan Sand György féle férfi, bizony mai kellemes énekével s élénk játékával inkább hatott a himnem fiatalaira, mint a nőkre. Ganz natürlích.

Még Czakóné Ernesztina, Kendi Balandardné, ki-valló említést érdemelnek.

Csütörtökön junius 5-én Lecouvreur Adrien szomorú játék 5 felv. Lecquorétól.

Dobolyi Sándor.

Helyi dolgok.

— **Helyi iskolaszéki tagok** — számszerint 21-én a városi képviselőnek folyó hó 7-én tartott ülésében, az 1868-beli 38-dik t. cz. VIII-ik fejezete 117, és 127. §-a értelmében, megválasztattak, kik is névszerint: Ajtai Mihály, Balázs Antal, Baruch Adolf, Csergedi János, Csiki Károly, Dobolyi Sándor, Elekes Károly, Fekete Ferencz, Gálua Károly, Greskovics József, Id. Hinc Mik-lós, If. Hinc Dániel, Keszler Sámuel, dr. Knöpfier Vilmos, Lázár Benedek, Nagy Zsigmond, Pál Gyula, Petelei János, dr. Soos Kálmán, Stéfáni Demeter Varga György.

— **Ifjabb Dózsa Lajos** a József-műegyetem egyik kitűnő növendékét, helyi lakos Dózsa Lajos nagy remé-nyű fiát folyó hó 3-án temettük el, s benne a nemzet és baba nagyra, jóra indult fiatal polgárát. Csak 24-rövid évet élt. Kora, halála, igazán fájlaható!

— **A helyi ev. ref. főtanoda** bölcselmi osztálya által rendezett tánczvigalom korszakot képező finomsággal gyönyörrel és kivétel nélküli meglegedéssel járt le a mult szombaton, folyó hó 7-én. A szétküldött meghívások meg-hozták a nemesen czélzott eredményt; a szép vidék magas aristocratiája, a polgári hatóságok, a felsőbb és alsóbb törvényszékek, a helyi katonai őrsereg tisztí kara magas vendégével tábornok: lovag Reihetzer Rudolf ural meglepő sikerrel voltak összecsoportosítva ezen tánczmulatságban, melynek gyönyörű coloraturája, az igazán szép nem, min-den óhaj és reményt tulszárnyalt; oly kitűnő szépségekkel és felette nagy mennyiségben volt ott a socialis élet fű-szere a nőnem képviselve. Mily szerencsés ötlete volt a fiatal választmánynak, a serdülő kort is mindkét nem ré-széről felölelni! E kedves gondolat teremte meg azt a meglepőleg gyönyörű foszort, melyben szerencsések vol-tunk ott láthatni a szebbnél szebb rózsákat bimbó és nyíló ártatlan alakjukban. Ott állt előttünk elragadó felséges képletben a kültermészet tavasza; s hogy ennek dalnokai is képviselve legyenek, szólt az élénkséget teljes vig-ságig fokozó zene! Ezer köszönet az átható nemes gyö-nyörért a sok érzéssel és izléssel rendező választmánynak!

Az esti 6 órákor megkezdődött reggel 3 óráig lankadást nem ismert élénkséggel s mindég fokozódott jó kedvvel folyt táncmulatóságot egy hajszálnyi rendetlenség se zavarta. Ilyeszen a romlatlan fiatal kor nemes érzései mániájában nincs értelme a dissonanciának. És most szóljuk, a feledhetlen szép időtöltés melegkeblű vezetőjéről, Kerekkes Sámuelről, kinek tevékeny szelleme, lankadásról tudni se akaró erkölcsi ereje mindég és mindenütt volt mindennemű tánczok élén, melyeket egymaga intézett és vezetett, s hogy e vezérségre gymnasticailag is teljesen minősített voltát bemutassa, a Cotillon — füzér tánc — keringőjében, a szép Krémer Idával, kolozsvári nők jeles képviselőjével, művészi páratlan ügyességgel, könnyűséggel és graceszal repült. Szóval: éljen Kerekkes Sámuel

barátunk! a ki a tánczvigalmak évkönyvében kitörölhetlen betűkkel írta be művészi nevét.

— **Öremlal regisiraljuk** azt a kedves hirt is, melyet egyébiránt meglehetősen hiteles forrásból merítettünk, hogy a körünkben jelesen működő nemzeti derék szintársulat tagjai is a nagy erdőn egy tavaszi időtöltést — melynek napja még nincs meghatározva — rendezend-nek. Meg vagyunk győződve, hogy a nemes időtöltés művészei a szép szabadban is remekelendnek.

Bécsi tőzsdei árkelet
(junius 4.)

5% metallique	67.90
5% nemz. államkölcsön	72.25

1860. államkötvény	100.25
Bankrészvény	960.—
Hitelrészvény	269.—
London	100.—
Ezüst	109.75
Arany	—.
Napoleon arany	8.82
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	77.—
" " " temesi	73.50
" " " erdélyi	73.—
" " " horvát-slavon	00.—

Felelős szerkesztő DOBOLYI SÁNDOR.

HIRDETMÉNYEK.

Sz. 6905. 1873.

(66)

1—3

polg.

Árverési hirdetmény.

A maros-vásárhelyi kir. törvényszék által ezenel közhirre tetetik miszerint néhai Albert István örökössei kérése folytán, Maros-Vásárhelyt a baromvásár-utcában az 1547. ház szám alatti mintegy 91 □ öl területű helyiségen fekvő belső épületes teleknek elárverezése a következő nevezetesebb árverezési feltételek alatt.

1-ör A kikiáltási ár 900 frt o. é. melyen alól nem fog eladatni.

2-ör A venni szándékozó köteles a kikiáltási ár 10% az árverező biztos kezébe bnatpénzül letenni.

3-ör A vételár fele rögtön, a más fele pedig az árverezés napjától számítandó 30 nap alatt ezen kir. törvényszékhez befizetendő.

Elrendeltetik s árverezési határnapul a helyszinére **1873. június 30-án d. e. 9 óra** tüzetik ki.

Melyre a venni szándékozók azon megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árverezési feltételeket, az árverezés megtartása előtt kir. végrehajtó kiküldött árverező biztos Szathmári Miklós urnál megtekinthetik.

A maros-vásárhelyi kir. törvényszéknek 1873. május 28-án tartott üléséből.

Damokos,
kir. törvényszéki elnök.

(23)

Népszerű gazdasági munkák.

Kaphatók: **Wittich József** könyvkereskedésében Maros-Vásárhelyt.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve, a mostani viszonyokhoz alkalmazva. Irta: **Galgóczi Károly**.

I. rész általános földmivelés ára 80 kr.

II. rész az állattenyésztés ára 80 kr.

Kertészet kézikönyve, utasítás a konyha kertészet, virágmivelés és gyümölcs tenyésztés körében, a legújabb kútfők után írták **Galgóczi K. és Farkas M.** 80 kr.

Magyar méhészkönyv, vagy utasítás a sikeres méh tenyésztésre. Irta: **dr. Farkas Mihály**. 50 kr.

Ügyes Mari, a kis konyhakertész, oktatás a zöldségtermesztésben 50 kr.

Juhtenyésztés és gyapjuismeret, a juhbetegségek ismeretével és gyógyítás módjával. 50 kr.

Gyakorlati és elméleti sertés tenyésztés. A magyar gazda közönség használatára: Irta: **Dely Mátyas és Mihály**. 50 kr.

Apró majorság, vagy a baromfi-tenyésztés czél-szerű módja számos fametszettel. 50 kr.

A boglyár gyümölcsök, u. m. ribizke, köszméte (egres), málna, szeder, eper, borbolya, afonya, boroka, szőlő, füge és granát alma, czélszerű és jövedelmező termesztése. Különös tekintettel a szőlő lugas művelésre. 50 kr.

A dinnye tenyésztés foglalatja és a legjelesebb honi és külföldi csemege fajok ismertetése, írta **Dr. Farkas Mihály** számos ábrával, ára 50 kr.

A fatenyésztés, olvasókönyv népiskolák használatára, írta: **Lukács Sándor**, ára 40 kr.

12—*

Gazdasági lötenyésztés, pályamű, írta: **Tompai Béla**, számos ábrával, ára 1 frt.

Az ügyes szakácsnő, legczélszerűbben leírt főzés-mesterség közöposztályu magyar konyhák számára 40 kr.

Legújabb és megpróbáltatott magyar szakácskönyv, utmutató 1044 legjobb ízű étel főzésére Irta: **Németh Zsuzsa**. 80 kr.

Állatgyógyászat, hasznos házi állataink betegségeinek megismertetése és gyógyítása. Irta: **Eisenmayer és Göbel**, 80 kr.

Kalauz a gyümölcsfa ültetés és nyesés körül Irta: **Kováts Zs.** Ára 1 frt.

Magyar gazdasszony teendői a közéletben, házban és konyhában. Segédkönyv nők és hajadonok számára. Irta: **Medve Imre**. 2 frt.

A váltógazdaság, vagy az okszerű mezőgazdaszat és falusi háztartás alapelvei. Koszorozott pályamű. Irta: **Mártonffy Zsigmond**: 1 frt.

Gazdasági kis tükör a falusi ifjuság számára tandíj és olvasó könyvül. Ára 50 kr.

A szarvasmarha, ennek fajta és külemtana, fogisnéje, tenyésztése, takarmányozása, hizlalása. stb. stb. betegségei és gyógyításuk. Irta: **Engelbrecht Károly**. Számos eredeti ábrával, 3 frt.

Általános baromorvoslási könyv. Irta: **Dr. Wágénfeld**. 81 külön ábrával. Ára 2 forint 60 krajczár.

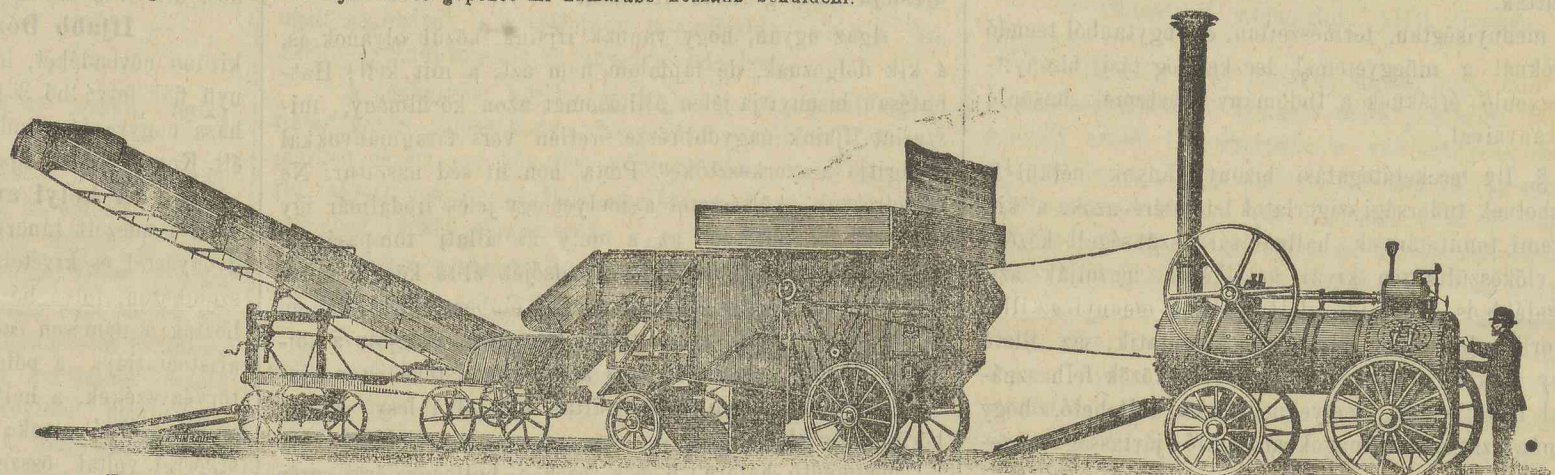
Koronás szőlőművelés, Irta **Báthi Gábor**, ábrákkal 30 kr.

(33)

ROBEY & Comp. LIMITED.

Iroda: Pesten. üllői-ut 1. szám.

Ezennel van szerencsénk a n. é. gazdaközönség és iparos urak tudomására juttatni, miként ujonnan felszerelt műhelyeinkben, mindennemű gépjavításokat elfogadunk és bármilyféle a gépészeti szakmába vágó munkákra vállalkozunk, melyekre vonatkozó megrendeléseket legpontosabban és leggyorsabban végrehajtani első köteleességünknek fogjuk tartani. Hogy azonban gőzgépek és cséplő gépek javításokkal május és júniusban túlhalmozva ne legyünk, kérjük az e tekintetbeli megrendeléseket és kijavítandó gépeket mi hamarabb hozzánk beküldeni.

Együttal bátorkodunk az igen tisztelt venni szándékozóknak különös figyelmökre ajánlani, mivel már eddig is számos megrendelésünk vannak, az országszerte legjobb hirben álló

Patent vasramás gőzcséplőgépeinkre

és mivel igen valószínű, hogy később megrendelésekkel túl leszünk terhelve, kérjük erre vonatkozó megrendeléseket, ép úgy

juhmosásra alkalmas szivattyukra, sorvető-, kaszáló- és cséplőgépekre, kazalrakó-gépekre, lógereblyékre stb.

minél előbb kezeinkhez juttatni, hogy azokat a szokott pontossággal még jóval ez időny előtt szállíthassuk.

Dusan felszerelt raktárunk meglátogatása végett ezennel tisztelteteljesen meghívjuk a n. é. gazdaközönséget és kívánatra szívesen szolgálunk

ingyen képes leírásokkal és árjegyzékekkel. A bécsi kiállításon Robey & Comp. Limited a pesti czég főnöke által **Székényessy Kornél** ur által lesz képviselve, ki bármily tudósításokkal és tanácsal szívesen fog szolgálni. Levelek vagy **Pestre üllői-ut 1-ső szám alá intézendők, vagy Székényessy Kornél urhoz Bécsbe, Wandl szállodába (Petersplatz).**

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt, az ev. ref. iskola gyorssajtóján 1873.